

Namazın Farzları ve Vacipleri

Namazdaki her bir rüknün ayrı ayrı hikmetleri vardır; namaza başlamak için söylenen tekbirden, ondan ayrılmak için verilen selâma kadar yapılan her hareket bir rükündür ve her birinin kendine has manası vardır. Dolayısıyla bütün rükünlerin hassasiyetle, -fıkâhî ifadesiyle tadil-i erkanla- yerine getirilmesi gerekir. Meselâ; bir jimnastik salonu düşünülecek olursa, orada hareket yaptıran şahıs, salondaki insanlara elini, kolunu, bacağına şöyle tutacaksın, böyle hareket ettireceksin şeklinde komut verir ve yapılan hareketlerin jimnastik tekniğine uygun şekilde yapılmasını sağlar. Çünkü hususiyle bir kısım arızalara karşı tavsiye edilen hareketlerde, tekniğine behemehal riayet etmede zaruret vardır; dolayısıyla o hareketlerin, terbiyecilerin öğrettiği şekilde yapılmaması halinde, bir kısım sakatlıkların ve arızaların meydana gelmesi kuvvetle muhtemeldir. Namazı bir jimnastik hareketinden ibaret görmek yanlış olur; fakat onda da îfa edilmesi gereken bir kısım rükünler var ki, onların kemal-i hassasiyetle yapılıp yerine getirilmesi şarttır.

Sahih ve eksiksiz bir şekilde kılınabilmesi için namazın birtakım farzları ve vacipleri (sıhhat şartları), sünnetleri ve adabı bulunmaktadır. Farzlara riayetsizlik, namazın bozulmasına yol açar.

Namazın vaciplerinden biri sehven/unutularak terk edilmişse sehiv secdesi yapmak gerekir. Eğer kasten terk edilmişse, namazın iade edilmesi yani yeniden kılınması gerekir.

Sünnet, Allah Resûlü'nün (aleyhissalatü vesselâm) devamlı olarak yaptığı (muvâzebe) ve bir mazeret olmaksızın terk etmediği şeydir. Namazda "Sübhâneke" okumak bu manada sünnettir. Sünnetin yapılmasına sevap verilmekle birlikte terk edilmesine ceza (ikab) yoktur, sadece kınama ve sitem (itab) vardır.

Edep (çoğulu âdâb), Allah Resûlü'nün (aleyhissalatü vesselâm) devamlı olmaksızın zaman zaman yaptığı şeylerdir. Namazın farz, vacip, sünnet ve edebleri aşağıda sırasıyla açıklanacaktır.

Namazın farzları

Namazın on iki farzı vardır. Namazın farzları, namazın dışındaki farzlar ve namazın içindeki farzlar olarak iki gruba ayrılır. Namazın dışındaki farzlar, namazdan önce ve namaza hazırlık mahiyetinde olduğu için "namazın şartları" olarak adlandırılır. Namazın içindeki farzlar ise, namazın varlığı ve tasavvuru kendisine bağlı olduğu, yani bu farzlar namazın mahiyetini oluşturduğu için "namazın rükünleri" adını alır. Bunlar namazı oluşturan unsurlardır. Namazın farzlarından herhangi birinin eksikliği durumunda namaz sahih olmaz. Buna göre;

a) Namazın şartları

Hadesten taharet, Necasetten taharet, Setr-i avret, İstikbâl-i kible, Vakit, Niyettir.

b) Namazın rükünleri

İftitah tekbiri, Kıyam, Kıraat, Rükû, Secde, Ka'de-i ahîre, şeklinde sıralanır.